

Uitwerking kerndoel 1 Nederlandse taal

Tussendoelen en leerlijnen Nederlandse taal

Primair onderwijs

In samenwerking met het expertisecentrum Nederlands

Enschede, 1 juni 2006

De school streeft ernaar dat het onderwijs zo wordt ingericht dat kinderen:

- **kennis en inzicht verwerven,**
- **vaardigheden ontwikkelen,**
- **houdingen ontwikkelen, met betrekking tot:** het verwerven van informatie uit gesproken taal en het gestructureerd weergeven van die informatie

	Omschrijving:	Toelichting:
KERNDOEL	<p>Kerdoel 1</p> <p>De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.</p>	<p>Bij dit kerndoel gaat het erom dat leerlingen in verschillende luistersituaties leren luisteren naar verschillende soorten teksten (verhalende, informatieve, instructieve en betogende). Bij die luistersituaties kan het gaan om luisteren naar monologen of om luisteren tijdens gesprekken (dialogen of polylogen). Verder leren ze bij dit kerndoel verworven informatie mondeling over te dragen aan anderen en gestructureerd op papier te zetten.</p> <p>Bij het luisteren gaat het erom dat ze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hun voorkennis inzetten bij het luisteren; - verschillende soorten teksten herkennen en onderscheiden en dat inzicht te benutten bij het luisteren; - de structuur van teksten benutten bij het luisteren (en daarbij gebruikmaken van signaalwoorden die structuren herkenbaar maken); - zich ervan bewust worden dat je verschillende luisterdoelen kunt hebben; - een luisterdoel bepalen en de manier van luisteren aanpassen aan het luisterdoel, hun aandacht richten; - op basis van hun luisterdoel de belangrijkste of de gewenste informatie uit een mondelinge tekst halen; - gebruikmaken van de context tijdens het luisteren (afbeeldingen, voorwerpen, maar ook gebaren, mimiek, intonatie); - voorspellingen maken en deze al luisterend controleren; - een mondelinge tekst in eigen woorden samenvatten.

	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
INHOUD Gebruik	<ul style="list-style-type: none"> - taalaanbod is afkomstig van de leraren, van klasgenoten, van mensen buiten de school en van audiovisuele informatiebronnen zoals cd, cd-rom, (school)radio en -tv en internet 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 1/2 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 3/4 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 5/6
	<ul style="list-style-type: none"> - eenvoudige, korte monologen, (interactief) voorgelezen teksten; - dialogen; - gesprekken in kleine groep en grote groep (met leraar) 	<ul style="list-style-type: none"> - korte monologen, (interactief) voorgelezen teksten; - dialogen; - gesprekken in kleine groep zonder leraar; 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 3/4 + - langere monologen, (interactief) voorgelezen teksten 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 5/6 + - complexere monologen waarbij lengte er niet toe doet, interactief voorgelezen teksten

		- (leer)gesprekken in kleine en grote groep met leraar		
	- verhalende en informatieve teksten; korte instructieve teksten komen ook voor, in de vorm van (gedrags)aanwijzingen bijvoorbeeld	- verhalende en informatieve teksten; de instructieve teksten zijn vooral (gedrags)aanwijzingen en instructies (bij het leren lezen en rekenen bv.)	- vooral informatieve, verhalende en instructieve teksten; ook betogende teksten	- vooral informatieve, betogende; luisteren naar verhalende en instructieve teksten komt ook voor
	- luisterdoelen hebben betrekking op zich ontspannen/amuseren, op het verwerven van informatie of op erachter komen hoe iets te doen of te maken (geïnstrueerd worden)	- als groep 1/2	- als groep 3/4 + - zich op de hoogte stellen van mening(en) / zich een mening vormen en op overtuigd of overgehaald worden	- als groep 5/6
	- de taaluitingen in de luisterteksten doen een beroep op het begrijpen van zowel eenvoudige als complexe cognitieve taalfuncties; ze zijn contextafhankelijk: hier en nu.	- als groep 1/2 - ze zijn redelijk contextafhankelijk: hier en nu, nabije omgeving en nabije toekomst/verleden	- als groep 3/4 - ze zijn niet altijd contextafhankelijk: ze kunnen ook betrekking hebben op omgeving, verleden en toekomst die minder nabij is	- als groep 5/6 - ze zijn niet contextafhankelijk: ze kunnen ook betrekking hebben op omgeving, verleden en toekomst die ver is
	- informatie verwerken en presenteren gebeurt: - mondeling: bijvoorbeeld verslag uitbrengen, demonstratie met mondelinge toelichting, dramatiseren, toelichting bij een filmpje/ dia's/foto's, vertelkast; - schriftelijk: bijvoorbeeld tekening, stripverhaal, informatieposter, boekje	- als groep 1/2 + - schriftelijk: bijvoorbeeld een informatieposter, verslag of boekje van de belangrijkste informatie	- als groep 3/4 + - schriftelijk: bijvoorbeeld een werkstuk of muurkrant maken van de belangrijkste informatie	- als groep 5/6
<i>Vorm</i>	- alle teksten hebben/krijgen veel visuele en auditieve ondersteuning (d.m.v. platen, voorwerpen, gebaren, mimiek, stemgebruik, intonatie)	- de meeste teksten hebben/krijgen visuele en auditieve ondersteuning (d.m.v. platen, voorwerpen, gebaren, mimiek, stemgebruik, intonatie)	- bij abstracte onderwerpen visuele ondersteuning	- als groep 5/6
	- de langere teksten hebben een eenvoudige structuur; ze zijn voornamelijk chronologisch	- de langere teksten hebben zowel eenvoudige als complexe structuren, bijvoorbeeld chronologische en	- de teksten hebben zowel eenvoudige als complexe structuren, als groep 3/4 +	- als groep 5/6 + bijvoorbeeld redengevende, voorwaardelijke en concessieve tekststructuren

	opgebouwd en bevatten herhalingen	vraag-antwoordstructuren	bijvoorbeeld vergelijkings-, tegenstellings- en voorbeeldstructuren en oorzaak-gevolg- en middel-doelrelaties	en probleem-oplossingsrelaties
	- zinnen zijn kort en eenvoudig	- zinnen zijn niet te lang, eenvoudig, meestal enkelvoudig	- zinnen zijn langer; samengestelde zinnen komen ook voor	- zinslengte doet er niet toe; samengestelde zinnen komen vaak voor
<i>Inhoud</i>	- de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu, zijn contextgebonden en concreet, vooral rond concrete voorwerpen of handelingen; de afstand tussen onderwerp en luisteraar is klein	- de onderwerpen van de teksten zijn dichtbij, ze gaan over het hier en nu of over nabije omgeving, nabije toekomst/verleden; de verschijnselen en concepten worden al wat complexer en abstracter; de afstand tussen onderwerp en luisteraar wordt groter	- de onderwerpen worden minder contextgebonden; ze hebben ook betrekking op verleden en toekomst en op omgeving die minder nabij is; er komen steeds meer complexe en abstracte onderwerpen voor (bv. bij de zaakvakken of tijdens reflectiemomenten); de afstand tussen onderwerp en luisteraar wordt groter	- de onderwerpen zijn lang niet altijd contextgebonden; het gaat vaak om abstracte onderwerpen; de afstand tussen luisteraar en onderwerp breidt zich verder uit
<i>Aanpak</i>	- onder aansturing van de leraar luisterstrategieën inzetten	- met hulp van de leraar luisterstrategieën inzetten	- luisterstrategieën inzetten	- als groep 5/6
	- voorspellen is vooral op macro- en mesoniveau. Voorspellingen op microniveau zijn ook mogelijk in geval van bijvoorbeeld zinnen, uitspraken die steeds terugkeren in een verhaal	- voorspellen is vooral op macro- en mesoniveau. Op macroniveau gaat het om voorspellingen over de tekstsoort en het onderwerp. Op mesoniveau gaat het om het benutten van inzicht in tekststructuren bij het voorspellen, met name de chronologische volgorde. Voorspellingen op microniveau zijn ook mogelijk: zie groep 1/2	- voorspellen is vooral op macro- en microniveau. Op mesoniveau gaat het vooral om het benutten van relaties in een tekst bij het voorspellen die vrij expliciet gemaakt worden (vraag-antwoord, tegenstelling, middel-doel, oorzaak-gevolg). Voorspellingen op microniveau zijn ook mogelijk, bijvoorbeeld wanneer kinderen onduidelijk uitgesproken woorden, woord- of zinsdelen zelf aanvullen	- voorspellen is vooral op meso- en microniveau. Bij voorspellen op mesoniveau gaat het om het benutten van inzicht in relaties in een tekst (zie 5/6, redengevende, concessieve en voorwaardelijke structuren, probleem-oplossing) die al dan niet expliciet gemaakt worden. Op microniveau: zie 5/6

	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
ACTIVITEIT EN	Wat doen de kinderen? <ul style="list-style-type: none"> - de kinderen luisteren naar taalaanbod via audiovisuele bronnen, bijvoorbeeld naar liedjes en versjes op cd of naar gesprekken op radio en tv en internet 	Wat doen de kinderen? <ul style="list-style-type: none"> - als groep 1/2 	Wat doen de kinderen? <ul style="list-style-type: none"> - als groep 3/4 	Wat doen de kinderen? <ul style="list-style-type: none"> - als groep 5/6
	<ul style="list-style-type: none"> - ze luisteren naar monologen, bijvoorbeeld naar een klasgenoot die een persoonlijk verhaal vertelt of verslag uitbrengt of naar de leraar die een mededeling doet of interactief een verhaal voorleest 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 1/2 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 3/4 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 5/6
	<ul style="list-style-type: none"> - ze luisteren naar elkaar en naar de leraar tijdens gesprekken, bijvoorbeeld in de kleine kring, bij het spelen in hoeken of tijdens ontdekactiviteiten. In deze gesprekken wisselen ze de rol van luisteraar af met die van spreker 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 1/2 + - ze voeren naast dialogen ook gesprekken in groepjes van 3 of 4 kinderen. Ze raken vertrouwd met verschillende rollen in groepsgesprekken zoals gespreksleider, deelnemer, waarnemer, informatiegever, informatievragers 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 3/4 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 5/6
	ze laten middels de volgende gedragingen blijken dat ze (proberen te) begrijpen wat er gezegd is: <ul style="list-style-type: none"> - ze stellen vragen en geven reacties voor tijdens en na het luisteren - ze geven antwoord op vragen - ze doen voorspellingen over het vervolg van de tekst 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 1/2 + - ze reageren adequaat op gegeven instructie (bijvoorbeeld bij reken- en leesactiviteiten) - ze maken iets n.a.v. of op basis van wat ze gehoord hebben, bijvoorbeeld een tekening 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 3/4 + - ze vatten wat ze gehoord hebben samen; - wat ze gehoord hebben zet ze aan tot andere activiteiten, bijvoorbeeld schriftelijk of mondeling reageren op een oproep, zich ergens voor opgeven of aanmelden, meer informatie vragen/zoeken om een 	<ul style="list-style-type: none"> - als groep 5/6 + - wat ze gehoord hebben zet ze aan tot andere activiteiten, bijvoorbeeld schriftelijk of mondeling reageren op een oproep, zich ergens voor opgeven of aanmelden, meer informatie vragen/zoeken om een bepaald probleem op te lossen, het uitwisselen van meningen en het

<ul style="list-style-type: none"> - ze trekken conclusies naar aanleiding van het voorgelezen of vertelde - ze proberen bij het luisteren gebruik te maken van de context om te begrijpen wat er bedoeld wordt: ze kijken goed naar wat er bijvoorbeeld allemaal op de platen in een prentenboek staat, ze letten op hoe de spreker kijkt, praat en gebaart - ze spelen of vertellen een verhaal na - ze volgen (gedrags)aanwijzingen op (ze ruimen bv. spullen op wanneer ze dat gezegd wordt, ze bouwen iets met constructiemateriaal volgens aanwijzingen, ze doen mee aan bewegingsspelletjes volgens de regels) 	<ul style="list-style-type: none"> - ze luisteren op verschillende manieren, afhankelijk van hun luisterdoel en voorkennis. Ze luisteren globaal en precies. Tijdens het luisteren zijn ze er voornamelijk op gericht de rode draad vast te houden 	<p>bepaald probleem op te lossen</p> <ul style="list-style-type: none"> - ze luisteren op verschillende manieren, afhankelijk van hun luisterdoel en voorkennis. Ze luisteren globaal, precies en selectief. Ze worden zich meer bewust van hun voorkennis en hun kennis over tekstsoorten en gebruiken die bij het bepalen van hun luisterdoelen en bij het luisteren 	<p>bediscussiëren van onderwerpen, het aanzetten van anderen tot actie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ze maken aantekeningen; - ze vatten samen wat ze gehoord hebben (bijvoorbeeld mondeling, of schriftelijk in steekwoorden of schematisch in bijvoorbeeld een tekening of (pijl)diagram) <ul style="list-style-type: none"> - ze luisteren op verschillende manieren, afhankelijk van hun luisterdoel en voorkennis. Ze luisteren globaal, precies, selectief en kritisch. Ze zijn zich bewust van hun voorkennis en hun kennis over tekstsoorten en gebruiken die bij het bepalen van hun luisterdoelen en bij het luisteren.
<ul style="list-style-type: none"> • ze stellen met hulp van de leraar eigen leervragen op. Samen gaan ze in gesprekken op zoek naar antwoorden. Ze zoeken in interactie met anderen naar kennis en worden daarin ondersteund door de leraar. De kinderen denken zelf actief na, praten, luisteren naar anderen en leren van elkaar 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 1/2 + • ze nemen actief deel aan leergesprekken 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 + • ze verwerven informatie door actief te luisteren en te reageren en kennis uit te wisselen in leergesprekken, bijvoorbeeld tijdens de zaakvakken 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6 + • ze maken tijdens het luisteren aantekeningen
<ul style="list-style-type: none"> • ze raadplegen diverse soorten bronnen om antwoorden op hun vragen te krijgen: <ul style="list-style-type: none"> ○ eigen ervaringen ○ gast in de klas ○ audiovisuele bronnen ○ internet 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 1/2 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6

	<ul style="list-style-type: none"> ○ schriftelijke bronnen: foto's, platen, tekeningen 			
	<ul style="list-style-type: none"> • ze houden een mondelinge presentatie naar aanleiding van ontdekactiviteiten of een voorleesactiviteit; mogelijke werkwijzen: <ul style="list-style-type: none"> - ze brengen individueel of met een klein groepje verslag uit - ze demonstreren hun 'onderzoek' en lichten het mondeling toe - ze dramatiseren - ze geven een mondelinge toelichting bij een filmpje, dia's of foto's - ze voeren een soort 'achterwerk in de kast' uit 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 1/2 + • ook naar aanleiding van radio- of tv-programma of cd of naar aanleiding van een gastspreker in de klas 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 + • ook naar aanleiding van gesprekken (interviews bijvoorbeeld) met anderen 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6
	<ul style="list-style-type: none"> • ze leggen schriftelijk vast wat ze geleerd of ervaren hebben, bijvoorbeeld in de vorm van: <ul style="list-style-type: none"> - een tekening - een stripverhaal - een informatieposter - een boekje 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 1/2 + • schriftelijke verwerkingsvormen kunnen zijn: <ul style="list-style-type: none"> - een stripverhaal - een verhaal - een verslag, rapportage - lijstjes, schema's - informatiebordjes bij tentoonstelling - teksten bij fotoflaps - een informatieposter - een boekje 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 3/4 + • schriftelijke verwerkingsvormen kunnen zijn: <ul style="list-style-type: none"> - een werkstuk - een muurkrant 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 5/6 + • ze houden een presentatie met behulp van PowerPoint of een ander softwareprogramma waarmee ze een digitale presentatie kunnen maken. • ze vatten een mondelinge tekst schriftelijk samen in steekwoorden of schematisch bijvoorbeeld in een tekening of (pijl)diagram

	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
ACTIVITEITEN	<p>Wat doet de leraar?</p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar zorgt voor begrijpelijk taalaanbod en geeft adequate feedback. Daarnaast schept hij ruimte voor de inbreng van leerlingen en stimuleert hij actieve deelname van kinderen in klassikale gesprekken, dialogen en gesprekken in kleine groepjes. Hij werkt met verschillende groeperingsvormen: leraar met de grote groep en met een kleine groep; kinderen onderling in kleine groepen, vooral tweetallen; en leraar-leerling momenten. Hij zorgt voor een goede balans tussen die groeperingsvormen. Hij creëert momenten waarop kinderen luisteren naar monologen van elkaar en van zichzelf, bv. door poppenkastspel of het vertellen en interactief voorlezen van verhalen. Hij zorgt ook voor korte luisterteksten, bv. in de vorm van liedjes, versjes of gedichten. Tevens zorgt hij voor momenten waarop kinderen luisteren naar gesprekken op radio en tv. Hij zorgt voor voldoende momenten waarop kinderen actief luisteren naar elkaar en met elkaar praten, bijvoorbeeld tijdens gesprekken in de kleine kring. 	<p>Wat doet de leraar?</p> <p>Als groep 1/2 +</p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar bouwt dialogen uit naar gesprekken in drietallen en later naar viertallen. Hij kan dit opbouwen door kinderen eerst gesprekken te laten voeren met tijds- en volgordeafspraken. <p>Afhankelijk van de opdracht geeft hij de kinderen een specifieke taak of rol.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hij werkt met de klassikale gesprekken steeds meer toe naar onderzoeksactiviteiten waarin de kinderen opzoeken en onderzoeken. 	<p>Wat doet de leraar?</p> <p>Als groep 3/4 +</p> <ul style="list-style-type: none"> De leraar bouwt samen met de kinderen kennis op en geeft de kinderen de ruimte om mee te praten en uit te wisselen, vooral tijdens de zaakvakken. Hij leert kinderen om een vraagggesprek (interview) te voeren om informatie te verkrijgen. 	<p>Wat doet de leraar?</p> <p>Als groep 5/6</p>

Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • hij zorgt ervoor dat de kinderen actief luisteren door ze te begeleiden bij het inzetten van luisterstrategieën, door: <ul style="list-style-type: none"> - voorkennis te activeren (of aan te brengen). Hij vraagt bijvoorbeeld naar eigen ervaringen van kinderen of vertelt over een eigen ervaring, hij neemt een voorwerp mee en bespreekt dat met de kinderen, hij laat een plaat zien; - interpretatiekaders te expliciteren. Hij zegt bijvoorbeeld: <i>We hebben nu gepraat over bang zijn in het donker. Het verhaal dat ik ga voorlezen gaat ook over bang zijn in het donker. Het gaat over een hond, die bang is in het donker. Daardoor kan hij niet slapen.</i> (Hij expliciteert hier de tekstsoort (verhaal) en het thematisch kader (bang zijn in het donker).); - het luisterdoel duidelijk te maken. Hij vraagt bijvoorbeeld: <i>Wie zou er op de kop van de mol gepoept hebben? Luister maar...</i> Of bij een informatief 	<ul style="list-style-type: none"> • hij maakt kinderen bewust van het feit dat je met verschillende doelen kunt luisteren (om je te ontspannen/amuseren, om informatie te verwerven en om erachter te komen hoe je iets doet/maakt), dat sprekers ook die verschillende doelen kunnen hebben en dat er dus verschillende soorten teksten zijn om naar te luisteren (verhalende, informatieve en instructieve) • hij zorgt ervoor dat de kinderen actief luisteren door ze te begeleiden bij het inzetten van luisterstrategieën, door: <ul style="list-style-type: none"> - voorkennis te activeren (of aan te brengen). Zie groep 1/2; - interpretatiekaders te expliciteren. Hij zegt bijvoorbeeld: <i>We hebben nu allemaal deze kijkdoos gezien. Nu gaan jullie zelf een kijkdoos maken, een kijkdoos die past bij het enge verhaal dat ik heb voorgelezen. Ik ga straks vertellen hoe je dat doet. Luister maar goed wat je eerst moet doen en wat daarna.</i> (Hij expliciteert hier het thematisch kader (kijkdoos bij een eng verhaal) de tekstsoort (instructieve tekst) en de tekststructuur (opeenvolgingen, chronologische volgorde); - samen met de kinderen het luisterdoel te bepalen. Hij zegt bijvoorbeeld: <i>je gaat straks luisteren naar een radioprogramma over Ajax. Wat zou je hierover graag meer</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • hij maakt kinderen bewust van het feit dat je ook kunt luisteren om je op de hoogte te stellen van meningen of om een mening te vormen en om overtuigd te worden • hij moedigt de kinderen aan tot actief luisteren en begeleidt ze daarbij indien nodig door: <ul style="list-style-type: none"> - kinderen bewust te maken van hun voorkennis (en dat ze die kunnen gebruiken bij het luisteren); - ze te wijzen op de mogelijke interpretatiekaders; - ze een luisterdoel te laten bepalen; - ze te wijzen op signaalwoorden die tekstrelaties (zie bij Inhoud) herkenbaar maken; - ze te laten reflecteren op het luisteren. 	<p>als groep 5/6</p> <p>als 5/6 + ze te wijzen op signaalwoorden die tekstrelaties (zie bij Inhoud) herkenbaar maken</p>

Verwijderd: *allemaal*

Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<p>prentenboek: <i>Zullen we eens in dit boek kijken of er een antwoord op onze vraag in staat? Dan komen we het misschien wel aan de weet.</i> (Hij geeft kinderen wel de ruimte om zelf luisterdoelen te bepalen; hij maakt ze dan wel expliciet.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - vragenderwijs of hardop denkend het opbouwen, controleren en bijstellen van verwachtingen te stimuleren. Hij vraagt bij het bespreken van het kaft bijvoorbeeld: <i>Waar zal het over gaan? of Wat zou er met ... gebeuren, denk je?</i> Tijdens het voorlezen van verhaal vraagt hij zich bijvoorbeeld af: <i>Wat zou ... nu gaan doen?</i> Hij laat de kinderen reageren of voorspelt zelf hardop. Of hij vraagt: <i>Wat zou jij nu doen?</i> Tijdens het verhaal komt hij ook terug op voorspellingen, bijvoorbeeld: <i>Hé, dat ging heel anders dan wij gedacht hadden. Of: Hadden wij dat ook zo gedacht?</i> Het gaat vooral om globale voorspellingen (waar gaat het verhaal over, hoe gaat het verder e.d.). Bij het voorspellen kan hij gebruik maken van pictogrammen (wie, wat, waar en probleem, oplossing) Wanneer bepaalde zinnen of uitspraken steeds terugkomen, vraagt hij ook naar gedetailleerde voorspellingen. Bij het prentenboek 'Over de mol die wil weten etc.' laat hij de kinderen bijvoorbeeld de standaardzinnen aanvullen die de verschillende dieren als antwoord op vraag van de mol geven; of bij herhaald voorlezen laat hij de geluiden van de verschillende uitwerpselen aanvullen; - met de kinderen op het luisteren te 	<p><i>willen weten? (...) Als je straks gaat luisteren, let er dan op of je ook antwoorden op je vragen hoort.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vragenderwijs of hardop denkend het opbouwen, controleren en bijstellen van verwachtingen te stimuleren. (Zie ook groep 1/2); - kinderen te wijzen op signaalwoorden die een chronologische opbouw herkenbaar maken ('eerst', 'daarna') en op vraagwoorden en intonatie die een vraag herkenbaar maken. Hij noemt dit bijvoorbeeld vooraf als iets waarop kinderen kunnen gaan letten tijdens het luisteren en wanneer hij zelf de spreker is, spreekt hij deze woorden met meer nadruk uit; - met kinderen op het luisteren te reflecteren. Hij stelt niet uitsluitend begripscontrolevragen, maar gaat met kinderen bijvoorbeeld in op de vraag of ze hun luisterdoel bereikt hebben. 		

Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<p>reflecteren. Hij stelt geen begripscontrolevragen, maar komt terug op eerder besproken zaken. Hij vraagt bijvoorbeeld bij het informatieve prentenboek: <i>Hebben we nu een antwoord op onze vraag gevonden? Hoe zouden we nog verder kunnen zoeken?</i></p>			

Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> • hij zorgt voor veel contextuele ondersteuning, bijvoorbeeld door: de platen uit een prentenboek te tonen en de kinderen essentiële aanwijzingen op de platen te laten ontdekken, en door ondersteunende gebaren te maken, een duidelijke mimiek en passend stemgebruik • Hij richt de dialogen op spreken en luisteren door de kinderen op elkaar te laten reageren en door de opdracht die het tweetal krijgt zo te maken dat elk kind nog moet weten wat de ander vertelde, bv. "Vertel niet wat je zelf hebt verteld, maar wat de ander jou vertelde". • Hij ondersteunt de kinderen door ze te leren hoe ze actief naar elkaar kunnen luisteren en op elkaar kunnen reageren. Hij bespreekt wat voor reacties je kunt geven en doet dit voor. Hij wisselt met de kinderen ervaringen uit in nabesprekingen en gaat in op wat voor vragen leerlingen aan elkaar gesteld hebben. • Hij staat model: hij laat zien hoe je naar elkaar luistert en op elkaar reageert. Hij maakt in een gesprek bijvoorbeeld een opmerking als "Kun je wat duidelijker praten, want ik kan je niet goed verstaan". 	<ul style="list-style-type: none"> • als groep 1/2 	<ul style="list-style-type: none"> • hij zorgt voor visuele ondersteuning bij abstracte onderwerpen. 	<ul style="list-style-type: none"> • hij zorgt voor visuele ondersteuning bij abstracte onderwerpen; als contextuele ondersteuning kunnen ook tabellen en grafieken dienen.
<p>Nederlands kerndoel 1 © Stichting Leerplanontwikkeling (SLO)</p>			

Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
<ul style="list-style-type: none"> Hij observeert en registreert het mondelinge taalgedrag van leerlingen, om op basis daarvan vervolgvactiteiten voor leerlingen te kunnen ontwerpen. 	als groep 1/2	als groep 3/4	als groep 5/6 <ul style="list-style-type: none"> Hij biedt hulpmiddelen aan bij het verwerken van informatie, zoals PowerPoint of andere softwareprogramma's waarmee kinderen een presentatie kunnen maken.
Nederlands kerndoel 1 © Stichting Leerplanontwikkeling (SLO)			

	Groep 1/2	Groep 3/4	Groep 5/6	Groep 7/8
DOORKIJKJES				